

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชภัณฑ์พืช

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

ประจำเดือนตุลาคม ๒๕๖๕

กระเดลิง

ชื่ออื่น : กระเดือก (ภาคเหนือ), โซกนัย (ชัฎภูมิ), มะลิมดำ (เชียงใหม่)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lasiobema scandens* (L.) de Wit

ชื่อวงศ์: Fabaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้เถาเลื้อยเนื้อแข็งผลัดใบขนาดใหญ่ มีมือเกาะ มักขึ้นพาดพันตามเรือนยอดของต้นไม้อื่นไปได้ไกล เถาแก่มีลักษณะแข็ง เหนียว แบน โค้งไปมาเป็นลอนสม่ำเสมอ ลักษณะเป็นชั้น ๆ ดูล้ำยบันได ตามกิ่งอ่อนจะมีขนขึ้นประปราย ส่วนกิ่งแก่จะเกลี้ยงไม่มีขน ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปไข่หรือรูปพัด ปลายใบแหลมหรือเว้ามากหรือน้อย ใบมีขนาดกว้างประมาณ 5-12 เซนติเมตร และยาวประมาณ 6-11 เซนติเมตร ใบที่อยู่ส่วนปลายจะเว้าลึกลงมาก่อนใบ แผ่นใบจะมีลักษณะเป็นสองแฉก โคนใบกว้างและมักเว้าเล็กน้อย ที่รอยต่อก้านใบเป็นรูปคล้ายหัวใจ มีเส้นใบออกจากโคนใบ 5-7 เส้น ผิวใบด้านบนเกลี้ยงเป็นมัน ส่วนด้านล่างมีขนขึ้นประปรายหรือเกลี้ยง ก้านใบยาวประมาณ 1.5-5 เซนติเมตร หูใบมีขนาดเล็กมาก เป็นดั่งยาวและร่วงได้ง่าย ดอกออกดอกเป็นช่อดอกแบบช่อแยกแขนงที่ปลายกิ่ง ยาวประมาณ 12-25 เซนติเมตร มีขนขึ้นประปราย แฉกแขนงน้อย แต่ละแขนงจะมีดอกขนาดเล็กจำนวนมาก กลีบเลี้ยงดอกมี 5 กลีบ ติดกันคล้ายรูปถ้วย ส่วนกลีบดอกมี 5 กลีบ กลีบดอกเป็นสีขาวอมเหลือง แยกจากกัน คล้ายรูปหัตถ์ ก้านกลีบดอกสั้น ดอกมีเกสรเพศผู้สมบูรณ์ 3 อัน และเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์อีก 2 อัน ซึ่งมีขนาดเล็กกว่า รังไข่ก้านสั้น ผลเป็นฝักแบน รูปรี หรือรูปไข่แกมรี ปลายฝักมน มีติ่งแหลมสั้น ๆ ฝักมีขนาดกว้างประมาณ 1.5-2 เซนติเมตร และยาว ประมาณ 3-4 เซนติเมตร ฝักแก่เป็นสีน้ำตาลแดง เมื่อแห้งจะแตกออก ภายในมีเมล็ด 1-2 เมล็ด มีลักษณะเป็นรูปขอบขนาน

การใช้ประโยชน์

ใช้น้ำเลี้ยง (sap) หรือน้ำที่ตัดได้จากเถาหรือต้นสดของกระเดลิงที่ไหลซึมออกมา แล้วใช้ ภาชนะรอง นำมาจิบกินบ่อย ๆ เพื่อเป็นยาบรรเทาอาการไอ หรือบรรเทาอาการกระหายน้ำ

ที่มาของข้อมูล : นางสาวพรเพ็ญ สุภาโชค

นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ